



DOKUMENTAR

101190

Mossads jakt på Hitlers bøddel



For 30 år siden, i mai 1960, kunne media over hele verden bringe den sensasjonelle meldingen om at *Adolf Eichmann* var tatt. Et team fra den israelske etterretningstjenesten Mossad hadde kidnappet mannen som var ansvarlig for mord på 6 millioner jøder. De tok ham i Buenos Aires i Argentina og smuglet ham ut av landet med et israelsk rutefly. Først nå kan lederen *Peter Malkin* stå fram og fortelle om den dramatiske aksjonen og de hemmelige samtaler han hadde med Eichmann i fangenskapet.

SLIK
TOK
VI

ADOLF EICHMANN



Fra boken *Eichmann in my Hands*
© 1990 Peter Z. Malkin og Harry Stein
Warner Books Inc.
Tilrettelagt for Vi Menn
av Ragnar Aschim

SS-Obersturmführer Adolf Eichmann var selve hjernen og drivkraften bak nazistenes «endelige løsning» — tilintetgjørelsen av seks millioner jøder under 2. verdenskrig.

I mai 1945 gikk Eichmann under jorden og levde de neste fem årene under falsk identitet i Vest-Tyskland. I 1950 smuglet en nazistisk fluktorganisasjon ham over til Ita-

lia, der den katolske kirken hjalp ham videre til Argentina. Her bygde han seg opp en ny eksistens under dekknavnet *Ricardo Klement*, og i 1952 kom hans kone og barn etter.

Den israelske E-tjenesten ga ikke opp jakten verken på Eichmann eller andre krigsforbrytere. Men Eichmann var og ble borte. I 1959 fikk imidlertid israelerne tips om at Eichmann befant seg på en bestemt adresse i Buenos Aires. Dermed begynte snøballen å rulle.

Mossad begynte straks å planlegge en aksjon mot Eichmann, og bestemte seg for å kidnappe ham

og stille ham for retten i Israel. Aksjonen fikk navnet «Attila». Malkin, den legendariske agenten Uzi og tre andre israelere skulle være teamets nøkkelpersoner. Men en rekke andre israelske agenter skulle også delta.

Det tekniske utstyret de trengte ble sendt til forskjellige adresser i Buenos Aires. Det dreide seg om bærbar radioer, kikkerter, falske bilskilt, elektrisk utstyr, håndjern, bærbar falsknerlaboratorium, umbruddsværnet, pluss små klesaker, diverse parykker og løstennet.

27. april 1960 var forberedelsen

Saabari i det
høres. Hørs
dødsdømt
hørs. Hørs
hørs. Hørs
hørs. Hørs
hørs. Hørs
hørs. Hørs
hørs. Hørs
hørs. Hørs

ferdige og kidnappingsteamet hadde sitt siste møte på israelsk jord. Nå kunne de nesten utenat kartet over San Fernando-bydelen der Klement bodde. Ut fra tidligere informasjoner visste de at Klement hver morgen og kveld gikk ca. 80 meter til og fra et busstoppested. Og en rekke observasjonsposter i nærheten var nøye avmerket på kartet.

Men det viktigste spørsmålet gjenstod — nemlig akkurat hvor de skulle ta ham. Hvor skulle flukt bilen plasseres. Og hva med bilen som skulle dekke dem på hjemturen?

Deltakerne skjønte snart at dette ikke kunne avgjøres definitivt før de selv hadde vært på det aktuelle området i Buenos Aires. Men de «tørrtrente» flere ganger på selve kidnappingen og tok tiden samtidig.

Malkin, Uzi og mesterforfalskeren Danny fløy fra Genève 3. mai 1960. De reiste på tyske og britiske pass. På flyplassen i Buenos Aires fikk Danny panikk og torde ikke å bære kofferten sin gjennom tollene. Kofferten var blytung og utstyrt med dobbelt bunn for å skjule diverse falskneriutstyr. En av de andre måtte derfor slepe den gjennom kontrollen. Men alt gikk fint.

Mossad-agenten David var mannen som skulle leie biler og en god dekkleilighet. David opererte under dekke av en velstående europeisk forretningsmann. Kidnapperne trengte en bolig som kunne romme hele teamet og en fange, og som også var lett å rømme fra i en fart. Dessuten måtte boligen være skjermet mot eventuelle nysgjerrige personer. Slike boliger var meget vanskelig å skaffe på kort varsel. Det største problemet var at det gjerne fulgte leieboere med de aller fleste husene. I tillegg hadde også noen av husene portnere. Så det viste seg at den ene dekkboligen etter den andre ikke passet til aksjonen.

Et annet stort problem var å skaffe skikkelige biler. På grunn av den økonomiske situasjonen i landet besto den argentinske bilparken i 1960 hovedsakelig av gamle skrabbere. David hadde til å begynne med leid en Ford 52-modell, og om kvelden på ankomstdagen tok tre av teammedlemmene en rekognoseringstur til bydelen San Fernando i utkanten av Buenos Aires, der Eichmann alias Klement bodde. Etter en stund befant de seg på Route 202, en tett trafikkert tofeltsvei som førte rett inn i San Fernando.

De svingte inn i en sidegate, men plutselig ble de stoppet i en militærkontroll. I en slik situasjon var teamet på forhånd blitt enige om å spille turister som hadde rotet seg bort. Men de ble vinket igjennom. Etterpå krabbet de opp på en jernbanefylling for å få bedre oversikt. De hadde flaks. Rett under dem lå nemlig huset til Klement. Det var temmelig enkle greier og virket nes-

ten fattigslig. Mossad-folkene ble overrasket og lurte på om den tidlige så elegante obersturmfører kunne bo i så beskjedne omgivelser. Dessuten lurte de også på om den tykkfalte kvinnen i vinduet kunne være Eichmanns kone. I sine velmaktsdager hadde han nemlig hatt vakre elskerinner over hele det naziokkuperte Europa.

Malkin, Uzi og Aharon ble liggende lenge på jernbanesporret. Klokken 7.35 svingte en buss inn i lommen nede på motorveien, og to skikkelser steg ut. Det var en kvinne og en mann.

— Det er han! hveste Aharon.

De to personene skilte lag på den andre siden av veien, og mannen svingte inn i Garibaldi-gaten. Det var for mørkt til å skjelve ansikts-trekkene hans; det eneste teamet så, var at han hadde briller med kraftig innfatning.

Men han gikk målbevisst, rak i ryggen og stirret rett fremfor seg.

Det kunne ikke være noen tvil.

EICHMANN!

I løpet av de neste dagene reiste teamet fram og tilbake med bussen for å gjøre seg mest mulig kjent med Klements bevegelser.

En kveld dro Malkin alene til San Fernando, klatret opp på jernbanelinjen og la seg på magen for å observere huset. Det var godt opplyst og lett å se hva som skjedde der. Malkin så den tykkfalte kona og en nydelig gutt i femårsalderen. Litt før syv kom en ung mann på motorsykel til huset. Det var antagelig den eldste sønnen, Dieter.

Litt over 19.30 kom bussen, og Klement steg ut. Han marsjerte målbevisst mot huset med hendene langs siden.

Den siste observasjonen var vital. Selv om han var bevæpnet, ville han ikke rekke å få tak i våpenet.

Til alt hell hadde mannen absolutt faste vaner. På kidnappingskvelden var teamet helt avhengig av at han fulgte det vanlige mønsteret dag ut og dag inn.

Villaen som David først hadde leid, passet dessverre ikke til formålet, for det hadde en meget nysgjerrig portner. Det neste huset han skaffet var et flott overklassehjem med en stor hage og ville ha vært den perfekte base for operasjonen og for å skjule en fange. Men her fulgte det med en leieboer de ikke kjente, og dermed gikk også dette opplegget i vasken. David måtte leie et annet hus. Det nye stedet, som fikk kodenavnet Tira, hadde ingen kjeller, så det ville bli vanskelig å konstruere et gjemmested. På den annen side lå villaen i et rolig strøk, og den var omgitt av en nesten tre meter høy mur. De bestemte seg for at det minste soverommet skulle gjøres i stand til fangen. I tilfelle en krisesituasjon laget også teamet et skjulested for fangen mellom verandagulvet og husveggen. Dette ble føret med ulltepper.

Eichmann: "Jeg har alltid likt jøder!"

Forts. fra foregående side

I løpet av de neste par dagene flyttet det inn flere Mossad-folk som skulle delta i kidnappingen. Deriblant også legen Klein som skulle ta den medisinske sjekken på Eichmann.

Torsdag 10. mai samlet alle seg i stuen. Danny hadde jobbet døgnet rundt med den geniale f-utplanen ut av Argentina. Han hadde samarbeidet med ledelsen i det israelske flyelskapet El Al og ordnet det slik at den offisielle delegasjonen fra Tel Aviv skulle ankomme Buenos Aires med det absolutt første israelske flyet til Argentina i forbindelse med landets 100-årsjubileum. Men det var en masse byråkratiske vanskeligheter å overvinne.

D-dagen var opprinnelig fastsatt til denne torsdagen, men aksjonen måtte utsettes til dagen etter fordi den ene bilen ikke var i orden.

11. mai satt hele teamet og ventet utålmodig på at det skulle bli kveld. Ventingen tok kraftig på nervene, for de hadde nesten ikke noe å ta seg til. En tanke som plaget Malkin var at denne Klement kanskje ikke var Eichmann, likevel, men muligens stefar til barna og den nye ektemannen til Eichmanns kone.

Men omsider ble klokken 18.45 og det var klart for avgang. Tre menn i Chyrleren og fire i Mercedesen. De falske bilskiltene var montert og skitnet til så de var utvilsomt å tyde. Turen til San Fernando var timet til 32–35 minutter, og etterpå var det et kvarter igjen til Eichmanns buss kom. De skulle late som om Chyrleren hadde fått motorstopp og parkere den på siden av motorveien med panser og oppe. Bil nummer to med Malkin og de andre stanset omkring tyve meter fra huset i Garibaldi-gaten ca. 19.15.

Klokken ble halv åtte, men ingen buss kom. Det gikk enda fem, ti minutter uten at noe skjedde. Mossad-agentene begynte å tro at noe var skjedd. Men så dukket buss 203 fra Buenos Aires opp, og en velkjent skikkelse kom ut. Malkin steg ut av Mercedesen og begynte å gå mot mannen. Da de passerte hverandre, sa Malkin den enkle setningen han hadde øvd på i ukevis: — *Un momentito, señor.*

Klement stanset og Malkin kastet seg over ham og rev ham i bak-

ken. Så vred han hendene bak på ryggene hans og slepte ham bortover mot bilen. Klement var antagelig lammet av sjokk, for han gjorde praktisk talt ikke motstand. Like etter dukket Meir, en av de andre Mossad-agentene, opp og hjalp til med å «stue» Klement inn i bilen. Der satte de på ham svarte briller og slengte et ullteppe over hodet hans.

— *Ein Laut und du bist tot!* sa Mossad-agenten Hans — En lyd og du er død! Klement nikket.

Etter returen til villaen førte de fangen inn på rommet. På grunn av de tette brillene kunne han ikke se noe og han skalv over hele kroppen.

Teamet la fangen fullt påkledd på sengen. — *Was ist dein Name?* spurte Hans skarpt.

— *Ich bin Ricardo Klement*, lod det skjelvende svaret. Dette gjentok seg fire ganger.

Tiden var kommet til å identifisere mannen for å bli hundre prosent sikre på at de hadde tatt rette vedkommende. På forhånd hadde de fått en liste fra Tel Aviv med Eichmanns fysiske data, bl.a. med hans SS-nummer og den blodtypen som var tatovert på armen hans.

Teamet sjekket alle punktene mot fangen og alt stemte med listen. Men tatoeringen med blodtypen var fjernet. Nå var det bare et lite arr å se.

— SS-nummeret ditt var 45526; kom det skarpt fra Hans.

Det ble en liten pause. — Nei, det var 45326, korrigerte fangen.

Hans: — *Gut. Und was ist dein Name?*

— *Ich bin Adolf Eichmann.*

Kidnappingen hadde altså gått etter opplegget, og legen Klein tok en medisinsk sjekk på fangen. Klein mente han var sterk som en hest, selv om Eichmann fremdeles virket fullstendig utslått. Samtidig ble teamet temmelig oppskaket da det viste seg at Eichmanns briller var borte. De måtte ha forsvunnet da Eichmann gikk i bakken i Garibaldi-gaten. Og da var det en risiko for at familien kunne finne dem og skjønne sammenhengen. Malkin dro følgerlig tilbake for å lete. Det eneste han fant var noen biter med knust brilleglass.

Mossad-agentene bevoktet Eichmann etter tur. Malkin forteller at han hadde ventet seg litt

Jøder som hadde overlevd nazistenes forfølgelse og gasskamre fylte rettssalen under prosessen mot Eichmann.



Eichmann på cellen etter arrestasjonen. 300 nazister i Argentina mislyktes i sin desperate jakt for å hindre at han ble ført ut av landet.

Det var et massivt sikkerhetsoppbud bl.a. med skuddsikre boks for å hindre at den forhatte Eichmann ble myrdet under rettssaken. Her vises dokumentaropptak fra nazistenes dødsleirer.



tet ettersøkning på egen hånd. Noen av Mossad-agentene mente at Eichmann var så beryktet at ingen ville våge å hjelpe ham, mens andre på teamet var sikre på at de kunne bli angrepet av nazister når som helst. Men de hadde ikke annet å gjøre enn å vente til det israelske El Al-flyet landet i Buenos Aires.

Bortsett fra under avhørene hadde ikke vaktene lov til å snakke med fangen. Men Malkin brant etter å forstå hvorfor Eichmann hadde begått alle grusomhe-

Eichmann innrømmet ganske snart etter arrestasjonen sin virkelige identitet. Men han oppførte seg på en ille verdig måte og var på sammenbruddets rand.

har alltid likt jøder! Kanskje Eichmann sa sannheten og at det var snakk om et hat—kjærlighetskompleks. Malkin ble faktisk overbevist om at Eichmann mente det han sa: at han aldri hadde hatet jødene, iallfall ikke på samme måte som de mest skralende nazilederne. Men han begynte først å hate jødene etter at han var tatt til fange, fordi de våget å angripe hans rett til å gjøre det han hadde gjort. Da ble hele hans verden snudd på hodet. Hvordan våget de å trekke hans autoritet i tvil? Han hadde sine ordrer og det hele var fullt lovlig. Jødene hadde absolutt ingen rett til å dømme ham.

Teamet hadde fått beskjed om at El Al-flyet skulle lande i

Malkin laget noen skisser av Eichmann mens han passet på ham denne siste kvelden. Da Malkin hørte at Eichmann likte rødvin, trakk han opp en flaske av sabbatsvinen og spanderte på fangen. Teamet hadde i lengre tid prøvd å få Eichmann til å undertegne en erklæring om at han av egen fri vilje ville bli med til Israel og la seg stille for retten der, og at han så fram til en rettssak for å få alle fakta på bordet. Til de andres forbløffelse klarte faktisk Malkin å få Eichmann til å skrive under.

Flyplassen var strengt bevoktet.

På forhånd hadde El Al-besetningen kjørt en rekke ganger mellom byen og flyplassen, mens de hver gang hadde spilt mer eller mindre pussa. Vitsen var at de argentinske vaktene ikke skulle reagere når det «berusete» Mossad-teamet og Eichmann kom kjørende i El Al-uniformer. På forhånd ble Eichmann dopet ned med en sprøyte så han bare satt og lallet inne i bilen.

Det gikk etter oppskriften. Eichmann og følge ankom flyplassen 20. mai ved 22-tiden, og argentinerne trodde bare det var noen til av mannskapet som kom tilbake etter en fuktig kveld på by'n. Sannheten er at jøder er ytterst måteholdne med alkohol.

Eichmann ble plassert foran i flyet sammen med en lege og flere sikkerhetsfolk. For å gardere seg hadde Mossad-ledelsen valgt en annen rute for returen til Israel, og som en ekstra sikkerhetsforanstaltning var takeoff'en fastsatt til klokka 2 om natten. I virkeligheten lettet flyet to timer tidligere.

Dette siste reddet muligens hele operasjonen. I uken som var gått hadde Eichmanns familie latt etter ham på alle sykehus og likhus over hele Buenos Aires, og de begynte omsider å legge to og to sammen. De varslet lokale nazister, og ca. 300 stykker satte i gang en desperat jakt. Til slutt kom en av dem til å tenke på flyet med den israelske delegasjonen som hadde landet i Buenos Aires.

— Vi oppdaget det en halvtime for sent, fortalte Eichmann junior senere. — Hadde vi visst det litt før, kunne vi ha hindret flyet i å ta av.

Det var nå fem medlemmer av teamet igjen i Argentina, og deres ordrer var meget enkle: Kom dere ut av landet i en fart! To av dem tok først et fly til Montevideo i Uruguay. Malkin, Uzi og Aharon satset i stedet på å ta toget over til Chile. På grunn av et jordskjelv måtte de vente i to uker på neste fly ut av landet. Under oppholdet her kunne de lese de digre avisoverskriftene om at Eichmann var kidnappet. Tre uker etter at oppdraget var utført, sto de igjen på israelsk jord.

Resten er kjent. Eichmann fikk sin rettsferdige straff og ble hengt den 31. mai 1962.



Eichmann fikk dommen i Beit Ham-bygningen i Jerusalem og ble henrettet den 31. mai 1962.

mer verdig oppførsel av fangen — mannen som før hadde vært herre over liv og død. Han var tydelig så rask at han ikke hadde kontroll over kroppsbevegelsene. Han skalv spastisk og kjemuskulene arbeidet kontinuerlig. Eichmann var faktisk for feig til å akseptere sin egen skjebne. Men Malkin hadde sett ham sammen med den lille sønnen, og kunne ikke fri seg fra tanken på at Eichmann likevel måtte ha menneskelige følelser.

Eichmann ble avhørt av Hans som snakket flytende tysk, og spurt om han visste hvor nazilegen Josef Mengele og Martin Bormann oppholdt seg. Men han røpet ingenting.

Mossad-folkene var engstelige for at familien skulle ha meldt fra om forsvinningen til politiet, og at det var satt i gang leting. Eller at Eichmanns nazivenner hadde star-

tene mot jødene, og begynte å spørre ham ut.

Malkin: — Hvordan kunne du gjøre det?

Eichmann: — *Es war der Auftrag, den ich hatte* — det var det oppdraget jeg hadde.

Eichmann ville ikke innrømme noen moralsk skyld. Han hadde bare vært en soldat som gjorde sin plikt mot der Führer, og der Führers ordrer skulle adlydes blindt. Der Führer var ufeilbarlig. — Jeg hadde svoret min ed som SS-offiser til Adolf Hitler personlig. Og den eden ble jeg ikke løst fra før i mai 1945.

Eichmann var veldig glad i barn, særlig i den yngste sønnen. — *Ich liebe alle Kinder* — jeg elsker alle barn, sa han til Malkin en kveld. Malkin ble rasende ved tanken på alle de jødiske barna som Eichmann hadde ekspedert til gasskammeret.

Men kanskje det mest oppsiktsvekkende var da Eichmann kom med følgende betoelse: — *Ich war den Juden immer zugeneigt* — jeg

løpet av et par dager og at Eichmann måtte bringes om bord raskest mulig. Andre Mossad-folk skulle holde øye med sikkerhetsopplegget på flyplassen. Og hvis Eichmanns venner visste om forsvinningen, var det ikke usannsynlig at de skjønnte sammenhengen og ville prøve seg på en sabotasjeaksjon mot flyet.

Flyet landet 19. mai med den israelske delegasjonen om bord, og dagen etter skulle Eichmann smugles ut til flyet iført El Al-uniform. Men først måtte han sminkes så det var minimal risiko for å bli gjenkjent. Malkin var mester i dette faget. Først laget han en yngre utgave av fangen, og i flyuniformen fikk Eichmann en nifs likhet med den tidligere SS-offiseren. Malkin forteller at Eichmann nøt sitt eget speilbilde og meget arrogant begynte å marsjere rundt i rommet. De andre i teamet fikk sjokk ved synet. Malkin valgte klokkelig å sminke Eichmann om til en eldre mann for å redusere risikoen for gjenkjennelse.